

CEGŁA (74) *sb f*

e oraz a jasne.

sg N cegła (16). ◇ G cegły (23). ◇ A cegłę (18) [w tym: -e (1)]. ◇ I cegłą (7). ◇ L cegle (4). ◇ pl N cegły(3). ◇ G cegieł (1). ◇ A cegły (1). ◇ I cegłami (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI(XVIII) – XVIII w.

1. *Foremny budulec z gliny; later Murm, Mymer¹, Mącz, Calep, Cn; tegula Mymer¹* [w tym: sg w funkcji col. (36)] (68) : Sięgáiąc kielnią wołáli: Czemu nam nie podawacie/ Cegły z wapnem iefli macie. *BierEz* G2, L2; *Murm* 122; *Mymer¹* 6, 31; kamphori prziloż nie wiele/ to wśzytko załziy w tawtę czyrwoną [...] á położ ią na czegłę gorącą *FalZioł* V 68v, I 93d, 130c, II 22v, V 92 [2 r.]; *suſteffal thesz tham vkradl murarzłky kthori ſkryl za czegłą wdomu Auguſtina koſzczielnego pod zamkyem LibMal* 1550/154; *LubPs* S4v; *RejWiz* 136; Cegły wypádály/ ále będziem budowác kwádratowym kámieniem *Leop Is* 9/10; *RejZwierz* 115v [2 r.]; A ſcińnieni ſą od nich bárzo ciężką robothą wapná y cegły *BibRadz Ex* 1/14, *Gen* 11/3, *Ex* 5/14, 16, 18, 19; żadną miarą nie dawaycie im plew do cegły/ [...] á przedfię áby káždy ſwą łztukę wyrobił *BielKron* 29, 7v, 27v, 96v, 453; *GrzegRóżn* I3; Materia na budowanie/ yáko yeſt Drzewo/ Cegła/ Wapno/ etc. *Mącz* 113a, 65a, 102b, 185a, 193a, 359d; poćieray gorącą cegłą/ áby máść dobrze wſiákáła. *SienLek* 172, 161; *BudBib* I 43c *marg*, *Is* 9/10, *Iudith* 5/10; *KochFr* 35; *Calep* 584a, 1059a; Cegłę gdy pałą/ gonty kiedy robią/ máią to ták w łtoły wkłádác: Cegłę tyſiącámi/ Gonty kopámi *GostGosp* 162, 14, 74; *JanNKar* E2; Zásię kto páznogietek/ zechce mieć rumiány [...] Z ráná tákże y ná noc/ cegłą práwie ſwieżą/ Trzeć mocno *PaxLiz* D3.

Zwrot: »cegłę palić, napalić cegły« [szyk *zmienny*] (2 : 2): Tedy nápalili cegły miáłtho kámienia *BibRadz Gen* 11/3; *GrzegRóżn* Hv; Coquere lateres in fornace, Cegłę palić. *Mącz* 64d; *GostGosp* 162.

Wyrażenia: »czyrwony jako cegła« (1): Piałek w vrinie iefł troiaki/ czyrwony iako czegła. Drugi biały. Trzeci ciemny. *FalZioł* V 10v.

»olej(ek) z cegły« (4): Oleiek z czegły. *FalZioł* II 22v, +5d; Oley z cegły wyćiąga bol z zębu dźiuráwego *SienLek* 77, 161.

»(nie)palona cegła« (2): Later crudus, Nie palona Cegła. *Mącz* 185a; later coctus vel coctilis laterculus, Pałona Cegła. *Mącz* 185a.

»cegłą położony« (4): Pirwłzy łtopień był z Amatíftu/ [...] łiodmy cegłą położony. *HistAl* G3; *Mącz* 271b, 452a; *Calep* 1022a.

»z cegły (wy)murowany, uczyniony« [szyk 4 : 1] (4 : 1): koſcioł ná kłtałt Kolofá Rzymſkiego [...] z cegły murowány *BielKron* 264; była wyłoka wieża *Piramis*/ ná czterzy gránie z cegły wymurowána *BielKron* 268, 277v; *ModrzBaz* 35v; Lateritius – Zczegłi vczinioni. *Calep* 584a.

2. *Gliniana tabliczka używana w starożytności do pisania (rycia); later PolAnt* (6) : łynu człowieczy/ weźmi cegłę [...] á wyriy ná niey miałto Ieruzálem. *BibRadz Ez* 4/1, I 118b *marg*; *BielKron* 96; gdzye Pan [...] mowić raczył o mieyłcie Ierozolímſkim ná cegle náznáczonym *RejPos* 89v, 89v; *BudBib Ez* 4/1.